

Winkler Venceslav :

Grad na Peskovcu

Tlačani so se mučili ves božji dan. Še ženske so morale pomagati pri zidanju. Doma so gospodarili otroci. Valpet Šparenblek je hodil gledat, kako delo napreduje. Biriči so kričali, kar so mogli, včasih so tudi pretepali do krvi.

Jure je pa hodil okoli Peskovca. Na hrib se ni upal. Bal se je biričev, biriči pa njega, še bolj pa medveda. Kadar bi sedel na Pečniku, je vriskal, da so ga tudi tlačani pri delu slišali.

»Naj vriska,« je rekel. »Nekdo mora vriskati.«

Takole po malem se je obrnilo k jeseni. Njive so ostale nepožete, travniki nepokošeni. Kdo bo delal, če so samo otroci doma?

»Jutri bo žeganje,« je presodil Jura. Čakal je vse popoldne, da bi zarvo, nilo, a ni. Ko je šlo k večeru, se je razjezih. Poklical je medveda in sta šla v vas. Župnik je stal pred cerkvijo in gledal na Peskovec.

»Otrok,« so godrnjali nekateri.
»Močan je,« so rekli drugi. »Lahko bi delal namesto očeta, ki je revež, tako slab.«

Stari Kukec se je pa smehljaj.

»Zakaj pa ne pritrkavejo?« je pornižno vprašal Jure.

»Moj Bog,« je sklenil župnik roke, »saj ni žive duše doma, vsi so na tiski, otrok moj.«

Jure je nekaj časa gledal v nebo,

potem se je pomudil:

»Bom pa jaz!«

»Kar daj, kar daj, otrok moj, star sem že, sam sem, kar daj!«

Jure je pomignil medvedu in spravila sta se v zvonik.

»Marko, vleci!« je ukazal.

Zvonovi so zapeli tako kakor še nikoli. Župnik pred cerkvijo se je kar prestrašil.

»Otrok božji, kako zvoniš!«

Jure ga ni slišal. Zatopil se je v pesem in se smehljaj. Marko šumrada je vlekel s šapami za vrv in zraven zamolklo brundal, da se je tresel zvonik.

Tlačani na Peskovci so zusišali zvonove. Prenehali so z delom, pokrižali so se in začeli moliti.

»Kakšna predrznost!« je zakričal valpet Šparenblek, ki se je rano mislil vrniti domov. »Delajte, delajte!«

Tlačani so globoko vzdihovali in nadaljevali z delom. Valpet pa je poslal urnega biriča na konju k cerkvi. Župnik se je skrčil. Birič je kričal v zvonik, kričal in kričal, toda zastoj. Jure in Marko ga nista slišala. Šele, ko se jima je zadrželo, da je prve pesmi zadosti, sta prenehala in pogledala skozi line, kdo razgraja pred cerkvijo.

»Kdo ti je dovolil?« je nripavo kričal birič.

Jure se je smejal. Kuštravi lasje so mu plapolali v vetru.

»Pridi gori!« je rekel.

Pa je nalašč še parkrat udaril po zvonu.

»Takoj se poberi iz zvonika!« se je drl birič.

»Kaj še!« se je hvalil Jure. »To bo še pesem!«

Birič je hotel v zvonik, a so bila cerkvena vrata zaprta. Medved Marko je zlezal iz lin in jih tiščal.

»Odpri vrata!« je kričal birič Juretu.

»Odpri jih sam!« se je smejal Jure.

Birič je poskušal na vse načine, a zmeraj zastoj. Nazadnje se je medvedu zadrželo dovolj, odprl jih je počasi in stopil na prag. Vzdignil je prednje noge in zažugal biriču. Birič je zatulil in jo ubral po klanecu čez polje na Peskovec.

»Medved, milostni gospod, medved Medved zvonil!«

»Kakšen medved,« se je jezil valpet.

»Strahopetec!«

»Nemara je res medved,« so se spogledali tlačani.

Spomnili so se na Kukčevega Jureta in so rekli:

»Jutri je praznik. Jutri bo žegnanje. Danes se mora zvoniti, fant že ve, kako je prav.« — — —

4. Biriči v vaseh

Prešla je zima z lakoto in mrazom. Jure je vrgel smučič in čevlje na izbo in se spustil z medvedom na Pečnik. Kopač je teloh izpod snega, hodil je v Glin sko lozo za Peskovec po zvončke, sploh je bil vesel, čeprav je ležal ponekod še sneg. Ko je prvo solnce ogrelo južne strani, so izvedeli ljudje, da je prišel na Peskovec valpet Šparenblek.

»Zdaj bo hudo,« so se zbali.

Tisto pomlad je bila velika noč hudo zgodnja. Za praznike so šli gosposki biriči po vaseh.

»Jojmene, k nam gredo!« se je ustrašil Kuček.

Biriči so bili novi. Prvič so bili v vaseh. Nova gospoda jih je pripeljala od nekod. Pali so v dolino kot slabo vreme.

»Miha Kuček!« so se postavili pred hišo.

»Seveda sem,« je ponižno povedal kmet.

»Na tlako! Takoj po praznikih!« je ukazal birič.

»Kam?« se je čudil Kuček.

»Na Peskovec.«

Mož ni razumel. Biriči so oblastno odšli. Vso dolino so prehodili. V Metuljah so se jim ljudje izognili. Skrili so se jim. Biriči so od nekod privlekli župana in ga prisilili, da jim je obljubil, da bo vse povedal ljudem. Ponekod so tlačani ugovarjali. Biriči so začeli kričati in razbijati po hišah. Prestrašeni kmetje so obljubili, da pridejo, da gotovo pridejo.

Napol pijani so se vlekli proti domu. Opotekali so se po poti. Nekje pod Vidmom so srečali Jureta. Počasi je šel po stezi, bil je velik in močan. Za njim je hlačaj medved in neprestano godrnjal.

»Daj nam medveda!« so se ustavili biriči.

»Pa je res lep dan!« je rekel pohlevno Jure.

»Medveda nam daj!«

»Kakopa prazniki so prazniki.«

(Dalje prihodnjik.)

Zgodba o roparju Kun-Kanu

Spisal Kavčič Tihomir, učenec IV. razreda
v Vinici pri Črnomlju

Takoj pripravite orožje! Jez bom vzel bombo za solzenje! Kan se je odpravil na rop, v mesto Bar, da napade Boseltov grad! Policaji se niso nič obirali, ampak šli za roparji. Ko so prišli do Boseltovega gradu, je Jonž pogledal na

okno. Videl je kako je hlapec vezal Boselta in drugi hlapci pa Boseltove hlapce. Jonžovi tovariši so se po tihem splezili na zadnja vrata. Med njimi Jonž prvi. Ko so že vrata odprli, je Kan slišal, da je nekaj zaškripalo in opozoril hlapce: »Na veži je nekaj zaškripalo da se mi čuvate! Hlapci so se seveda temu smejali. Ko so nato že pozabili, so se smejali in Jonž, ki je bil pri vratih, je slišal žvenket denarja. Hlapci so pravkar vlomili v blagajno. Ko so se tako zabavljali, so se jim nenkrat zježili lasje. Grozansko je počilo in po zraku je plaval dušič dim. Kan in hlapci so pustili vse pri miru in jeli na vse pretege kričati: »Bežimo! Bežimo, dokler smo še celi!« Zunaj je bilo slišati krohot policajev, ki so kričali: »Vas že imamo.« Strojnica je zaropotala in vrata so se zdrobila v kosce lesa. Kan in hlapci so pustili vse orožje in ju ucvrli proti Kanovi graščini. Jonž se je spomnil na Boselta in njegove hlapce. Rekel je tovarišem: »Re-

šit bo treba Roselta in hlapce!« Hitro! Hitro! Nekoliko policajev se je pognalo za roparji. Toda kmalu so se vrnili in rekli: »O roparjih ni ne duha ne sluha!« Boselt in hlapci so bili v nezavesti. Nezavestne so odvezali in jih odnesli ven. Jonž je šel po zdravnika in mu razložil vse o nočni vojni. »Gdo so bili vlomilci?« Vpraša zdravnik. »Kan in njegovi hlapci!« Reče Jonž. Za nekaj časa sta bila že tam. Med tem so se nekateri zdramili iz nezavesti. Od tedaj ima Boselt celo vojsko, da mu straži grad.

Kan in hlapci so bili jezni, ker so se brez plena vračali domov. Kljub temu pa tudi veseli, ker so jim odnesli pete. Ko so prišli do gradu, je Kan potrkal na vrata. »Že gredo domov!« Reče vrtar. Ko so vrata odprli so se jako začudili. »Kaj niste nič opravili?« »Nič!«

Veli Kan. »Pa kaj ste delali?« »Policaji so nas zalotili!« »Policaji? Čudno Gdo jim je povedal, da ste vi tam?« »Ali tista žena spi?« Vpraša Kan. »Ne vemo!« Vele hlapci. »Kaj spita Kun in Kana?« »Da!« »Dobro!« Reče Kan in oide po stopnicah v prvo nadstropje budit ženo in sina. Ko je prišel do vrat je potrkal. »Gdo je?« Vpraša žena. »Kan!« Odgovori jezno. »Kaj vam se

mi posrečilo, da si tako jezen?« »Ni!« Reče Kan kratko. »Kdo vas je zapodil?« »Policaji z bombo za solzenje!« »Ali greš spat?« Vpraša Kun. »Grem!« Reče Kan in gre. Ko je prišel k hlapcem, je odredil, da omi, kateri so bili na ropu naj grejo spat, drugi pa stražit. Odšel je spat.

Drugo jutro, ko je ustal so bili že vsi hlapci na nogah. »Zakaj ste že ustali?« Vpraša Kan. Tiste ženice, ki je spala v sobi, ki je v pritličju ni! Vele hlapci. »Kaj je zares ni?« »Ni!« Kan ni verjel, ampak je šel sam pogledat. Videl je odprto okno in nedotaknjeno posteljo. »Aha! Da so nas zalotili policajji je ona kriva!« Reče Kan. »Saj res!« Vele hlapci. »Ko smo se mi pogovarjali je ženica prisluskovala, odprla okno in se splazila na policijo in povedala, da smo namenjeni v Boseltov grad. Policija za nami in so nas napadli.« Veli Kan. Od takrat je Kan sklenil, da ne bo več ropal, ker se je bal, da ga policiji ne ujamejo. Tako je živel dolgo časa, a ko je zmanjkalo hrane, je bil prisiljen na rop. Sklenil

je, da oropa Kengovo palačo. Pa se je pošteno zmotil. Keng je imel veliko množino hlapcev, ki so bili oboroženi od pete do glave. Ko je ura odbila devet zvečer, se je Kan pripravil na rop. On in hlapci so se potihoma splazili iz graščine v Kengovo palačo. Kengov hlapec Tarry, je bil na straži in takoj opazil tolpo. Tekel je zbuditi Kenga in vse hlapce. Vsi so se dobro oborožili in stopili za zid v obrambo. Kanova tolpa se je neslišno priplazila do vrat. Kan je vrgel ročno granato na vrata, da so se zdrobila v kosce lesa. Keng in Tarry sta dalo povelje streljati. Nastala prava vojna. Kanovih je bilo ranjenih petnajst, Kengovih devet. Tarry je iz samokresa prestrelil Kanu roko in mu preprečil beg. Ostali hlapci so se razbežali. Keng je poklical policijo, ki je napadačce povezala in jih odvezla na zasliševanje. Prišlo je tudi do sodišča. Kana so obsodili na smrt, a hlapce na dosmrtno ječo.

Ker je bilo Kana konec, je tudi moje povestice konec!

Mamica:

Aleluja

Vencelj, Žane in Lipek se igrajo pod oknom učiteljevega stanovanja. Pa začne Vencelj:

»Moja mamica mi je obljubila, da

»dobim, če bom ubogljiv, o Velikinoči zvrhan krožnik pisanih pirhov.«

»Jaz pa, če se bom pridno učil, dobim od mamice za praznike kos mastne šunke in še sladko potico povrhu«,

povdarja Žane ter si ob misli na velikonočne dobrote že kar vnaprej oblizuje ustnice.

»Kaj bo pa tebi dala mamica?« vpraša Vencelj siromašnega Lipka.

»Kaj neki naj mi da, ko reva sama nima ničesar«, se bridko nasmehne Lipek. »Toda jaz hočem biti vkljub temu ubogljiv in priden, ker vem, da je tako prav, ob enem pa s tem razveselim svojo ljubo mamico!«

Učitelj, ki je med tem stal v sobi in vse dobro čul, se nagne skozi okno:

»Lipek, ti si dober deček. Le ostani vedno tak in vesela te bo mamica, radi te bodo imeli Bog in ljudje in dobro se ti bo godilo!«

Učitelju Lipek kar ni mogel iz spomina in sklenil je napraviti mu vsaj nekoliko radosti. Takoj naslednje dni je od svojih prijateljev nabral nekaj denarja, nekaj si je pa pritrgal sam. S vsoto je nakupil košarico velikonočnih dobrin ter jo poslal Lipkovi materi.

Lahko si mislimo, kako sta bila vesela mati in Lipek ko sta imela na Veliko nedeljo poleg srečne medsebojne ljubezni tudi tako nepričakovano in okusno »Alelujo« na mizi.

Gilly P.:

Smrtoglavec

Legenda

Sin božji je umiral na Križu. Poslednji predsmrtni utripi so pretresali njegovo učlovečeno, izmučeno telo. —

Nebo je potemnelo, zemlja se tresla in vseh grozot prepolno je vse stvarstvo. Iz tresočice se zemlje prileze skromno opisani večji metulj. Rodna zibelka mu je bila temno rujava buba v rahli prsti.

Nima še polnorazvitih kril, ki mu pa na zraku hitro doraščajo. Prileze do lesenega Križa in po njem se višje in višje vzpenja. Ob glavi umirajoče-

ga Odrešenika sveta obsedi. Mlada, komaj dorastla, še mehka krila pregiblje in ž njimi pahla rahle sapice proti izmučeni, okrvaveli glavi Križanega, kakor da mu hoče olajševati poslednji smrtni boj. Zadnji vzdih: »dopolnjeno je« — izdihne in poslednji ostekleneli pogled se upre na drobno, živo pahljajočo živalco poleg glave. — Viden znak priznanja ji ostane za vedno: smrtna glava na hrbtu. — In še drugo edinstveno svojstvo med metulji si pridobi. Z nežnim, a dobro slišnim glaskom se oglašča, kadar ga je volja, posebno ob prerojenju v metulja. —

To je črnemu murnu podoben zvok, ki pa ni tako močan, kakor pri murnu, namreč nežni: »Kri—kri—kri—kri—«

Moč vijolice

Živela je mogočna kraljica v velikem začaranem gradu in se sprehajala po prostranih dvoranih, ki so bile lepe in udobne, kot je primerno za tako gospo. Ob gradu, v skriti bolj nedostopni strani pa je imela vrt zasajen z rožami, ki so cvetele od rane pomladi do pozne jeseni.

V ta vrt je mogočna gospa rada zahajala, se sprehajala med gredicami, se pogovarjala s svojimi rožami in tako živela sama zase, kot bi žalovala v svoji črni obleki, v katero je bila vedno oblečena.

Mimo tega gradu je hodil vsak dan ubog deček, ki je prišel v bližino tega gradu iz čisto drugih krajev. Deček je bil brez duše. Med potjo skozi samotni gozd, ga je ujel čarovnik, mu dušo obdal z ledeno kepo, da je začela zaradi mraza odmirati. Sedaj je čutil deček na vsej svoji nadaljnji poti leden dih, ki mu je uničil kot jesenska slana vso srečo in zadovoljno življenje. Ne lepote toplega dneva, ne krasote jasnih noči, ne cvetja pomladi in ne bogastva jeseni ni občutil. Vse je šlo mimo njega, ne da bi mu zbudilo dušo iz ledenega oklepa.

Zidovi tega začaranega gradu pa so na dečka tako vplivali kot pomladansko sonce na zmrzlo zemljo. Leden oklep okrog duše se mu je jel topiti in duša je začela oživljati. Čutil je, da mora biti v tem gradu nekaj, kar ga bo rešilo moči čarovnika in mu opro-

stilo ledeno skorjpo, v kateri je zmrzovala njegova duša. Rad bi bil stopil v ta začarani grad, toda ni imel tega poguma. Šele po dolgem opazovanju, ko je duša naravnost čutila, da je samo v tem gradu njena rešitev, se je deček opogumil in stopil v grad in na vrt. Na njem je našel kraljico, ki se je sprehajala kot roža med rožami, od nje pa se je razširjal vonj pomladi.

Čutila se je kraljica temu dečkove-
mu predrznemu koraku, ki je postal
ves zmeden od njenega pogleda. Iz oči,
ki so zrle nekam v daljavo, je sijala
milina, ob kateri je deček pozabil na
vso svojo nesrečo in tugo. Ta milina
pogleda in sladkost glasu sta dečku

pregnani vso bojazen in strah. Povedal je kraljici, kaj ga je prignalo v njeno bližino na njen vrt. Kraljica, ki je poznala čarovnikovo delo, se je sklonila in utrgala majhen skromen cvet vijolice in ga dala dečku.

Deček je cvet sprejel s trdnim zapanjem, da ga bo duh vijolice rešil čarovniške moči. In res, komaj je cvet poduhal, je začutil v svojih prsih novo življenje. ledena kepa okoli srca se je začela topiti, duša je zaživela in čutila silno moč dobrine vijolice in kraljice.

Tako je kraljica rešila z vijolico začaranega dečka. Vončina Drago

Janko Polak:

Velikonočna

*Kristus je vstall
Pri fari zvonijo zvonovi,
v banderih šumijo vetrovi
Kristus je vstall*

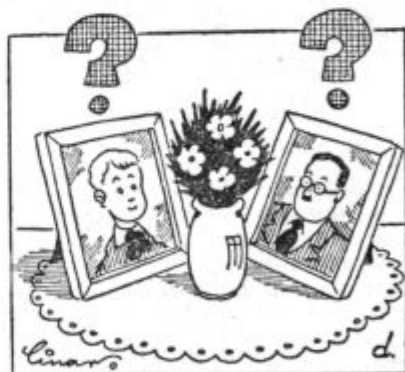
*Kristus je vstall
V sprevedu prepevajo pevci
in ptičica poje na drevci
Kristus je vstall*

*Kristus je vstall
Vsa v cvetju zdaj diha narava,
nad nami pa klic božji plav
Kristus je vstall*

*Kristus je vstall
Glas dušo vso mojo objel je
in v duši globine zapel je
Kristus je vstall*

*Kristus je vstall
Z vstajenjem je smrt pokopan
Hosana, hosana, hosana!
Kristus je vstall*

Za bistre glavice

Tomažek se predstavi in reče:

»Tukaj je moj oče in tukaj sem jaz. Oče je trikrat starejši od mene. Čez deset let bo pa samo dvakrat starejši od mene. Koliko let imava zdaj?»

Torej, Jutrovčki, hitro potuhtajte pravi odgovor!

Stric Matic deli nagrade

- Žitko Milenka**, uč. IV. razr. v Verdu pri Vrhniku
Melavec Tinko, uč. IV. razr. v Mozirju
Pistor Jelina, uč. III. razr. Magdalenske šole v Mariboru
Derganc Franc, uč. I. razr. mešč. šole v Semiču
Pinterič Nada, uč. IV. razr. Podvelki p. Brezno ob Dravi
Grosar Boženka, dij. III. razr. mešč. šole Trbovlje II.
Cvirn Micika, uč. V. razr. Blanca ob Savi
Volk Kristina, meščanska šola v Žalcu
Pleteršek Vida, uč. IV. razr. v Šoštanju
Aleš Francka, uč. V. razr. Bl. Dobrava 43
Šergan Ladislav, uč. IV. razr. mešč. š. v Vojniku p. Celju
Gnezda Boža, uč. III. razr. Unec pri Rakeku
Sticher Karolina, uč. I. razr. mešč. šole v Hrastniku
Črepinšek Leja, uč. I. razr. meščanske šole v Celju
Kmetič Anton, Trbovlje I. — Loke 219

Vsak nagrajenec je prejel lepo, z mnogimi slikami okrašeno knjigo iz „Mladinske knjižnice Jutra“.

Stric Matic bo v prihodnji številki razpisal nov natečaj. Opozorite na to vse svoje prijatelje in znance. Obenem vam vsem želi prav vesele velikonočne praznike, obilo pirhov in potic!

Manko G.:

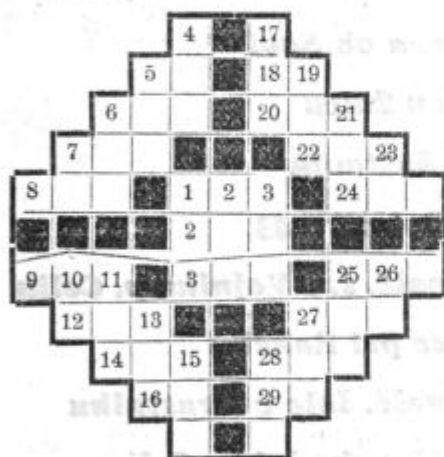
Noč

Tiho, tiho hodi noč okoli,
po gorica, po gozdovih tava,
s tajnim šepetanjem čez drevesa
med poljano spečo splava.

Zdaj poboža mesečino belo,
svetli zvezdi vrh neba mežika,
zdaj objame brezo ob potoku,
med razori tam se že potika.

Še med hiše trudne tja se plazi,
pod odejo k deci se pogreje,
tam zaspi vsa trudna, sladko sanja —
že v daljavi jutro se zasmeje.

Križanka III

Vodoravno: 1 moško krstno ime, 2 del Ljubljane, 3 družinski član, 5 predlog, 6 kesanje, 7 del obraza, 8 nasprotno od celote, 9 želijo vsi narodi, 12 del dneva, 14 osebni zaimek, 16 pomožni glagol, 18 staroslovanska pijača, 20 kulturna rastlina, 22 posoda, 24 zdravilo, 25 morska žival, 27 otok v Jadranskem morju, 28 bolesten izrastek na telesu, 29 ploskovna mera.

Navpično: 1. moško krstno ime, 2 del Ljubljane, 3 družinski član, 4 ptič, 5 domača žival, 6 leseno orodje, 7 nikalnica, 10 veznik, 11 skupina čebel, 13 je toliko vredno kot zlato, 15 del stavbe, 17 domača žival, 19 je na glavi, 21 afriški ptič, 23 predlog, 25 izdelek iz mleka, 26 del kolesa, 27 izvir, 28 pijača.

Listnica uredništva

Uganke in križanke iz zadnjih števil »Mladega Jutra« so pravilno rešili:

Avbar Alojzij, dijak I. razr. drž. real. gimn. v Novem mestu, Smilja Sevnik, uč. IV. razr. na Vranskem, Krušnik Vekoslav, dijak II. d. razr. I. drž. real. gimn. v Ljubljani, Terglav Vladimir, uč. IV. razr. v Mozirju.

★

Vidmar Marjan v Mariboru in Trotošek Adolf v Ljubljani: Vajina spisa sta bila na žalost »predolga« in smo ju morali — hočeš, nočeš — krajšati. Oglasita se še kaj!

★

P. F. C.: Pesem o smučarju bomo objavili. Druga pesem še ni zrela za tisk. Pravljico o nočnem strahu pa spiši še enkrat in sicer tako, da boš popisal samo eno stran lista Med vrsticami pa pusti dovolj prostora za korekturo.

Rešitev posetnice I

Slikarjeva žena.

Rešitev posetnice II

Mizar in tesar

Rešitev križanke II

Vodoravno: 1 smuk, 4 konj, 6 rokav, 8 lój, 9 mi, 11 osa, 13 tri, 14 ura, 15 Ra, 16 Atos, 17 on, 18 sla, 19 kit, 20 raj, 21 Ra, 24 noč, 26 koran, 28 Riga.

Navpično: 1 Samo, 2 Ur, 3 kol, 4 kaj, 5 Jona, 7 kos, 10 Istra, 12 ara, 14 Urša, 17 oltar, 18 sir, 22 Java, 23 kor, 24 nos, 25, čar, 26 ko, 27 ni.

Posetnica III

Tine Ahčin

Rudnik

Kaj je ta gospod?